

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO

ĮSAKYMAS DĖL MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2007 m. balandžio 11 d. Nr. D1-204

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo (Žin., 1994, 96-1872; 2001, Nr. 35-1161) 19 straipsniu ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Žin., 1998, Nr. [84-2353](#); 2002, Nr. [20-766](#)), 6.40 punktu,

1. T v i r t i n u Miško sanitarinės apsaugos taisykles (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:

2.1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. kovo 26 d. įsakymą Nr. D1-141 „Dėl Miško sanitarinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [55-1917](#));

2.2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. sausio 26 d. įsakymą Nr. D1-47 „Dėl aplinkos ministro 2004 m. kovo 26 d. įsakymo Nr. D1-141 „Dėl Miško sanitarinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2005, Nr. [16-520](#));

2.3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. sausio 26 d. įsakymą Nr. D1-48 „Dėl aplinkos ministro 2004 m. kovo 26 d. įsakymo Nr. D1-141 „Dėl Miško sanitarinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo ir uragano „Ervinas“ padarinių miškuose likvidavimo“ (Žin., 2005, Nr. [16-521](#)).

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2007 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. D1-204

MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Miško sanitarinės apsaugos taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato miško sanitarinės apsaugos nuo kenksmingų biotinių, abiotinių ir antropogeninių veiksnių pagrindinius reikalavimus, siekiant reguliuoti ligų ir kenkėjų skaičių, vykdyti jų masinio dauginimosi židinių prevenciją ar juos naikinti.

2. Taisyklės privalomos miško valdytojams, savininkams, naudotojams, miško dauginamosios medžiagos tiekėjams, taip pat fiziniams bei juridiniams asmenims, ruošiantiems, sandėliuojantiems ir perdirbantiems apvaliąją medieną bei kitus miško išteklius.

3. Miško valdytojai, savininkai ir naudotojai privalo saugoti mišką nuo miško kenkėjų, ligų ir kitų neigiamų veiksnių, bloginančių miško sanitarinę būklę.

4. Pagrindinės Taisyklių sąvokos:

abiotiniai veiksniai – neorganiniai, cheminiai ir fiziniai veiksniai arba jų visuma, darantys tiesioginį ar netiesioginį poveikį miško augalijai;

biotiniai veiksniai – skirtingų gyvųjų organizmų tarpusavio sąveika jiems gyvuojant, daranti tiesioginį ar netiesioginį poveikį miško augalijai;

antropogeniniai veiksniai – žmogaus ūkinės veiklos daromas poveikis miško ekosistemai;

insekticidas – chemikalas vabzdžiams naikinti;

miško kenkėjai – organizmai (mikroorganizmai, bestuburiai arba stuburiniai gyvūnai), kenkiantys miško medžiams, mažinantys jų prieaugį, bloginantys jų kokybę ir darantys nuostolius;

miško kenkėjų masinio dauginimosi židinys – miško kenkėjų populiacijos staiga, didelio pagausėjimo vieta;

medžių liemenų pavojingi kenkėjai – medžių liemenų kenkėjai: žievėgraužis tipografas, žievėgraužis graveris, eglinis poligrafas, mėlynasis blizgiavabalys, didysis kirpikas, mažasis kirpikas, balangrauzis ardytojas, daugiajuostis balangrauzis, eglinis dendroktonas;

miško dauginamosios medžiagos tiekėjas – miško dauginamosios medžiagos auginimu, sandėliavimu, vežimu ir (ar) prekyba besiverčiantis fizinis arba juridinis asmuo;

sėklinė miško medžiaga – kankorėžiai, vaisiai, vaisynai ir sėklos, iš kurių auginami miško sodmenys;

sanitarinės miško apsaugos priemonės – biologinės ir cheminės veikliosios medžiagos ir preparatai, skirti miškų apsaugai nuo ligų ir kenkėjų, taip pat kitos priemonės (sanitariniai kirtimai, vabzdžiagaudžiai medžiai ir kt.), gerinančios miško sanitarinę būklę;

vabzdžiagaudžiai medžiai – specialiai parinkti, nupjauti ir pakelti nuo žemės paviršiaus nugenėti pavieniai žali medžiai (ne daugiau kaip 3 vienoje vietoje) medžių liemenų kenkėjams privilioti ir naikinti;

vabzdžiagaudė mediena – žalia mediena, viena eile sukrauta po 1–3 m³ ir pakelta nuo žemės paviršiaus medžių liemenų kenkėjams privilioti ir naikinti;

sanitarinis kirtimas – miškų sanitarinės būklės gerinimo priemonė, kai iškertami stipriai pažeisti, džiūstantys medžiai ir sausuočiai;

atrankinis sanitarinis kirtimas – atskirų stipriai pažeistų, džiūstančių medžių ir sausuočių arba tokių medžių grupių, užimančių mažesnę nei 0,1 ha plotą, iškirtimas;

plynasis sanitarinis kirtimas – didesnio kaip 0,1 ha ploto pažeisto medyno iškirtimas plynai nepriklausomai nuo medyno amžiaus.

II. MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS REIKALAVIMAI RUOŠIANT IR AUGINANT MIŠKO DAUGINAMĄJĄ MEDŽIAGĄ

5. Sėklinė miško medžiaga turi būti renkama tik nuo sveikų, ligų, kenkėjų nepažeistų medžių.
6. Miško sėklos ir medelynuose auginami miško sodmenys turi būti apsaugomi nuo ligų, kenkėjų pažeidimų ir nepalankių abiotinių veiksnių.
7. Parenkant vietą medelynams, būtina įvertinti ligų ir kenkėjų išplitimo pavojų.
8. Nuo medelyno lauko, kuriame auginami pušies sodmenys, pakraščio 50 m atstumu turi būti sunaikintos drebulių atžalos (iškertant, apipurškiant herbicidais ir kt.).
9. Šaknis graužiančių kenkėjų skaičius produkuojančios medelyno dalies dirvoje negali būti didesnis už nurodytą Taisyklių 1 priede.

III. MIŠKO SANITARINĖ APSAUGA ATKURIANT IR ĮVEISANT MIŠKĄ

10. Kai įveisiant mišką želdavietėje sodinamos spygliuočių medžių rūšys, dirvoje turi būti nustatomas šaknis graužiančių kenkėjų skaičius vadovaujantis Taisyklių 1 priedu. Jei šių kenkėjų skaičius didesnis už leidžiamą, turi būti taikomos sanitarinės miško apsaugos priemonės, kurios užtikrintų jų sumažėjimą iki leidžiamo.

11. Grambuoliai (*Melolontha* sp.) turi būti naikinami masinio skraidymo vietose ir jų masinio skraidymo metu (renkant, apipurškiant insekticidais lapuočių medžių juostas ir jų grupes želdiniuose, žėliniuose ir jaunuolynuose ir kt.).

12. Atkuriant mišką tik spygliuočių medžių rūšimis Na, Nae, Nb augavietėse, grupėmis (ne mažiau kaip 1 procentas želdavietės ploto) turi būti veisiamos arba paliekamos savaime augančios nektaringos lapuočių medžių ir krūmų rūšys (miškinė obelis, paprastasis šermukšnis, blindė, dygioji slyva, vienapiestė gudobelė, raukšlėtalapis erškėtis ir kt.).

13. Šakninės pinties židiniai pušynuose atkuriami lapuočių medžių rūšimis.

14. Iškirtus eglynus, kuriuose eglių kelmų su centriniu puviniu yra 40 procentų ir daugiau, želdinių ir žėlinių sudėtyje turi būti ne mažiau kaip 50 procentų lapuočių medžių rūšių.

15. Siekiant apsaugoti pušies želdinius ir žėlinius nuo ūglasukio, juose turi būti naikinamos drebulių atžalos.

16. Jei straubliukai (*Hylobius* sp.) želdiniuose arba žėliniuose pakenkė 10 procentų ir daugiau medelių, nepriklausomai nuo pažeidimo laipsnio būtina taikyti apsaugos nuo šių kenkėjų priemones. Draudžiama straubliuko pakenktus plotus insekticidais purkšti ištaisai.

17. Ūgliagraužius (*Evetria* sp.) būtina naikinti, kai miško sklype yra 30 procentų ir daugiau ūgliagraužių pažeistų spygliuočių medžių rūšių medelių.

18. Miško želdinius, žėlinius ir jaunuolynus būtina saugoti nuo graužikų ir žvėrių pažeidimų, aptveriant tvoromis, naudojant individualias apsaugas, repelentus ir kt. Želdiniai ir žėliniai laikomi apsaugotais, kai gyvybingų medelių skaičius, nustatytas vadovaujantis Miško želdinimo darbų, želdinių ir žėlinių apskaitos ir vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 659 (Žin., 2004, Nr. [39-1280](#), Nr. 42), atitinka šios metodikos reikalavimus. Jaunuolynai laikomi apsaugotais, kai gyvūnai pažeidė iki 10% visų medžių.

IV. MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS MEDŽIŲ LIEMENŲ PAVOJINGŲ KENKĖJŲ SKAIČIUI MAŽINTI

19. Siekiant sumažinti medžių liemenų pavojingų kenkėjų skaičių, gali būti iškabinamos feromoninės gaudyklės, išdėstomi vabzdžiagaudžiai medžiai ir (ar) vabzdžiagaudė mediena, vykdomi sanitariniai kirtimai.

20. Feromoninės gaudyklės žievėgraužiui tipografui iškabinamos ne mažesnėse kaip 0,2 ha plynų kirtimų eglynų kirtavietėse prieš pat medžių liemenų pavojingų kenkėjų skraidymo pradžią, ne mažesniu kaip 40 m atstumu viena nuo kitos ir ne arčiau kaip 20 m atstumu nuo pusamžių ir vyresnių eglynų. Kitiems medžių liemenų pavojingiems kenkėjams feromoninės gaudyklės

iškabinamos pagal Miško sanitarinės apsaugos tarnybos parengtas metodikas.

21. Vabzdžiagaudžiai medžiai ir (ar) vabzdžiagaudė mediena naudojami šiais atvejais:

21.1. kai medžių liemenų pavojingų kenkėjų šviežiai užpulti arba džiūstantys medžiai pusamžiam ir vyresniam medyne išsidėstę tolygiai, o jų tūrio procentas yra keturis kartus ir daugiau didesnis už medyno natūraliai iškrentančio tūrio procentą (2 priedas);

21.2. kai medžių liemenų pavojingų kenkėjų šviežiai užpulti medžiai yra išsidėstę grupėmis (5 ir daugiau medžių vienoje vietoje) ir jie pusamžiam medyne sudaro 3 procentus ir daugiau, vyresniam – 2 procentus ir daugiau visų medžių tūrio;

21.3. kai medžiai pažeisti ištisai 0,1 ha ir didesniame plote, – tik atlikus plynus sanitarinius kirtimus.

22. Profilaktiniais tikslais vabzdžiagaudžiai medžiai, vabzdžiagaudė mediena ir feromoninės gaudyklės taip pat gali būti naudojami pagrindinių plynų kirtimų biržėse, nors iškirstas medynas ir nebuvo pažeistas medžių liemenų pavojingų kenkėjų.

23. Vabzdžiagaudžių medžių ir (ar) vabzdžiagaudės medienos kiekis (m^3) turi būti:

23.1. 50–100 procentų ankstesnės pavojingų medžių liemenų kenkėjų generacijos užpultų medžių kiekio (jei medžiai iškirsti atrankiniais sanitariniais kirtimais, skaičiuojama pagal kelmus);

23.2. plynų sanitarinių kirtimų biržėse – 5–10 procentų iškirstų medžių kiekio;

23.3. plynų pagrindinių kirtimų biržėse, kai vabzdžiagaudžiai medžiai ir (ar) vabzdžiagaudė mediena išdėstomi profilaktiniais tikslais, – 3–8 procentai iškirstų medžių kiekio;

23.4. vabzdžiagaudžių medžių ir (ar) vabzdžiagaudės medienos kiekis mažinamas 2 kartus, kai jie apdorojami insekticidais.

24. Vabzdžiagaudžiai medžiai ir (ar) vabzdžiagaudė mediena ruošiami tik iš žalių vėjavartų ir vėjalaužų, žalių nusilpusių, pažeistų, blogai augančių (C klasės) medžių. Jei tokių medžių jų išdėstymo vietoje nėra, naudojami pagrindiniais kirtimais kitoje vietoje iškirsti medžiai ir (ar) vabzdžiagaudė mediena.

25. Vabzdžiagaudžiai medžiai ir (ar) vabzdžiagaudė mediena išdėstomi iš medyno pašalinus vėjavartas, vėjalaužas, sniegalaužas ir kitus medžius (medieną), kuriuose gali veistis medžių liemenų pavojingi kenkėjai.

26. Vabzdžiagaudžiai medžiai ir (ar) vabzdžiagaudė mediena ruošiami 1–1,5 mėn. iki pavasarį skraidančių ir 2–3 savaitės iki vasarą skraidančių medžių liemenų pavojingų kenkėjų skraidymo pradžios ir baigiami ruošti kenkėjams pradėjus skraidyti. Kai vabzdžiagaudžiai medžiai ir (ar) vabzdžiagaudė mediena paruošiami kitur, jie kenkėjų gaudymo vietose išdėstomi prieš pat jų skraidymo pradžią.

27. Vabzdžiagaudžiai medžiai ir (ar) vabzdžiagaudė mediena gali būti apdorojami insekticidais prieš pat medžių liemenų pavojingų kenkėjų skraidymo pradžią. Vasarą ruošti vabzdžiagaudžiai medžiai ir (ar) vabzdžiagaudė mediena apdorojama insekticidais per 3 dienas po jų nukirtimo.

28. Kai po vabzdžiagaudžių medžių ir (ar) vabzdžiagaudės medienos žieve randamos pirmosios medžių liemenų pavojingų kenkėjų lėliukės, jie turi būti išvežti ne arčiau kaip 3 km nuo medyno, kurio sudėtyje yra daugiau kaip 20 procentų spygliuočių medžių rūšių, pakraščio arba nužievinti (žievę būtina užkasti arba sudeginti).

V. MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS REIKALAVIMAI VYKDANT SANITARINIUS KIRTIMUS

29. Sanitariniais kirtimais turi būti iškertamos žalių eglių vėjavartos, vėjalaužos, sniegalaužos ir stipriai pažeisti medžiai iki medžių liemenų pavojingų kenkėjų apsigyvenimo juose, t. y. jei po žieve yra gyvų liemenų kenkėjų (kiaušinėlių, lervų, lėliukių, naujos kartos suaugėlių). Sanitariniais kirtimais taip pat gali būti iškertami kitų medžių rūšių stipriai pažeisti medžiai ir sausuočiai.

30. Spygliuočių medžiai, kuriuose apsigyveno medžių liemenų pavojingi kenkėjai, iki pirmųjų lėliukių susiformavimo turi būti iškirsti sanitariniais kirtimais ir išvežti ne arčiau kaip 3 km

nuo medyno, kuriame tų spygliuočių medžių rūšių yra daugiau kaip 20 procentų, pakraščio arba nužievinti (žievę būtina užkasti arba sudeginti).

31. Valstybiniuose rezervatuose ir valstybinių parkų bei biosferos rezervatų rezervatuose sanitarinės miško apsaugos priemonės nevykdomos. Sanitariniai kirtimai kitose saugomose teritorijose vykdomi laikantis tų teritorijų planavimo dokumentų, nuostatų, veiklos jose reglamentų ir kitų veiklą šiose teritorijose reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Jei minėtuose teisės aktuose sanitarinių kirtimų vykdymas nereglamentuotas, sanitariniai kirtimai derinami su saugomos teritorijos direkcija, kuriai ši teritorija priskirta. Kai kyla masinio ligų ir kenkėjų išplitimo pavojus, sanitariniai kirtimai derinami su Miško sanitarinės apsaugos tarnyba ir saugomos teritorijos direkcija, kuriai ši teritorija priskirta.

32. Pušinės požievinės blakės pažeistuose medynuose vegetacijos metu vykdomi atrankiniai sanitariniai kirtimai, kurių metu iškertami stipriai pažeisti (medžių augimo sparta labai sumažėjusi arba sausas viršūninis ūglis, arba pušaitės formuoja krūminę lają; po žievės atplaišomis (žiauberimi) randama 7–8 vnt./1 dm² kenkėjų) ir neperspektyvūs medžiai, medyno skalsumą sumažinant iki ne mažiau kaip 0,6. Iškirsti pažeisti medžiai užariami (rekomenduojama užarti 60 cm gyliu), sudeginami (jei nėra pavojaus kilti gaisrams) arba išvežami ir sunaikinami kirtimo dieną.

33. Sanitariniai kirtimai pušų saklio pažeistuose medynuose:

33.1. atrankiniais sanitariniais kirtimais II miškų grupės medynuose pušų saklio pažeisti medžiai nekertami;

33.2. atrankiniai sanitariniai kirtimai III–IV miškų grupės medyne gali būti vykdomi medyno skalsumą sumažinant iki ne mažiau kaip 0,6. Pirmiausia iškertami medžiai su pušų saklio žaizdomis, apimančiomis daugiau kaip pusę kamieno perimetro, ir medžiai su sausomis viršūnėmis.

34. Pusamžiuose ir jaunesniuose spygliuočių medynuose, kuriuose yra šakninės pinties židinių, kirtimai vykdomi, kai oro temperatūra yra žemesnė kaip 0°C.

35. Vykdamas visų rūšių kirtimus pusamžiuose ir jaunesniuose spygliuočių medynuose, kuriuose nėra šakninės pinties židinių, ir esant ne žemesnei kaip 0°C oro temperatūrai, nukirstų žalių spygliuočių medžių kelmai kirtimo dieną turi būti aptepami preparatu, apsaugančiu nuo šakninės pinties infekcijos.

36. Plyni sanitariniai kirtimai vykdomi medynuose, kuriuose miško sanitarinės apsaugos priemonėmis neįmanoma pagerinti medyno sanitarinės būklės, taip pat medynuose, kuriuose, atlikus atrankinius sanitarinius kirtimus, liktų 0,4 ir mažesnis medyno skalsumas.

37. Vykdamas plynus sanitarinius kirtimus, biologinei bei kraštovaizdžio įvairovei išsaugoti skirti medžiai paliekami vadovaujantis Pagrindinių miško kirtimų taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 670 (Žin., 2004, Nr. [10-284](#); 2005, Nr. [150-5515](#)), reikalavimais.

38. Numatytą kirsti plynais sanitariniais kirtimais medyną pagal miško valdytojo, savininko ar naudotojo pateiktą pažeisto ploto brėžinį, sudarytą pagal Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. D1-577 (Žin., 2004, Nr. [167-6157](#); 2005, Nr. [16-522](#)) reikalavimus, apžiūri:

38.1. valstybiniuose miškuose, kai medyno plotas iki 1 ha, – miškų urėdo įsakymu sudaryta 3 miškų urėdijos specialistų komisija;

38.2. privačiuose miškuose, kai medyno plotas iki 1 ha, – regiono aplinkos apsaugos departamento rajono agentūros, išduodančios leidimą miškui kirsti, įgaliotas atstovas ir valdos savininkas arba jo įgaliotas asmuo;

38.3. kai medyno plotas 1 ha ir didesnis, medyno apžiūroje turi dalyvauti ir Miško sanitarinės apsaugos tarnybos įgaliotas specialistas;

38.4. kai plyni sanitariniai kirtimai numatomi vykdyti saugomoje teritorijoje, komisijoje turi dalyvauti ir saugomos teritorijos direkcijos, kuriai ši teritorija priskirta, įgaliotas atstovas.

39. Jei numatyto kirsti plynais sanitariniais kirtimais medyno plotas 1 ha ir didesnis, medžių būklė ir medynų džiūvimą sukėlę veiksniai įvertinami tolygiai išdėstytuose apskaitos bareliuose, kurių bendras plotas turi sudaryti ne mažiau kaip 2 procentus kertamo ploto, užpildomas Numatomų iškirsti plynais sanitariniais kirtimais medynų medžių būklės įvertinimo žiniaraštis (3 priedas).

40. Komisija, nurodyta 38.1 punkte, arba regiono aplinkos apsaugos departamento rajono agentūros, išduodančios leidimą miškui kirsti, įgaliotas atstovas per 3 darbo dienas po apžiūros surašo pažymą, kurioje įvertina numatomo kirti ploto ir jo ribų pagrįstumą, nurodo medyno taksacinę charakteristiką, veiksnius, sukėlusius medynų džiūvimą, kirtimo laiką, rekomenduojamas priemones gretimuose medynuose bei pateikia išvadą dėl plyno sanitarinio kirtimo būtinumo. Prie pažymos pridedami kirstinų medynų brėžiniai, kurie yra neatskiriama šios pažymos dalis.

41. Vykdamas plynus sanitarinius kirtimus, jų technologijos parenkamas vadovaujantis Pagrindinių miško kirtimų taisyklėmis.

42. Vykdamas atrankinius sanitarinius kirtimus, valksmos nekertamos, mediena ištraukiama keliais, natūraliomis proskynomis, o, jei jų nėra, mediena ištraukiama važiuojant tarpais tarp medžių artimiausiu atstumu iki medienos krovos aikštelės, prisiderinant prie reljefo, pomiškio grupių, taip pat galima iškirsti pavienius medžius, trukdančius ištraukti iškirstą medieną.

VI. MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS REIKALAVIMAI KIRTAVIETĖSE

43. Visose kirtavietėse spygliuočių kelmų aukštis, matuojant nuo šaknies kaklelio, turi būti ne didesnis kaip 10 cm.

44. Visose kirtavietėse nuo balandžio 1 d. iki rugsėjo 1 d. negali būti palikta žalių spygliuočių kirtimo atliekų su žieve, kurių skersmuo storiausioje dalyje didesnis kaip 8 cm ir ilgesnių kaip 1 m, išskyrus panaudotas valksmoms ar skirtas medienos kuro ruošai ar kitoms reikmėms, jei jos sukrautos į krūvas, taip pat pavienes šakas (iki 0,1 m³/ha).

VII. MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS REIKALAVIMAI LAIKANT MEDIENĄ

45. Žalia spygliuočių mediena nuo balandžio 20 d. (pušies – nuo balandžio 1 d.) iki rugsėjo 1 d., jeigu oro temperatūra yra ne žemesnė kaip 0°C, per dešimt dienų po jos iškirtimo turi būti išvežta ne arčiau kaip 3 km nuo medyno, kurio sudėtyje spygliuočių medžių rūšių yra daugiau kaip 20 procentų, pakraščio arba apdorota insekticidais, arba nužievinta, arba kitais būdais apsaugota nuo medžių liemenų pavojingų kenkėjų ir ligų sukėlėjų (mediena laikoma neapsaugota, jei po žieve yra gyvų liemenų kenkėjų (kiaušinėlių, lervų, lėliukių, naujos kartos suaugėlių arba ligų požymių).

46. Į sandėlius ir lentpjūves, medienos perdirbimo ir kitas įmones, esančias arčiau kaip 3 km nuo medyno, kurio sudėtyje spygliuočių medžių rūšių yra 20 procentų ir daugiau, pakraščio, nuo balandžio 1 d. iki spalio 1 d. draudžiama priimti ir laikyti medžių liemenų pavojingų kenkėjų užpultą nenužievintą medieną (mediena laikoma užpulta kenkėjų, kai po žieve yra gyvų kiaušinėlių, lervų, lėliukių, naujos kartos suaugėlių).

VIII. MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS MASINIO MIŠKO KENKĖJŲ AR LIGŲ DAUGINIMOSI ŽIDINIUOSE

47. Kai kyla masinio miško kenkėjų ar ligų dauginimosi židinių susidarymo pavojus, jie susidaro arba išplinta, miško sanitarinės apsaugos priemonės gali būti vykdomos kitaip, negu numatyta Taisyklėse bei kituose veiksniuose toje teritorijoje reglamentuojančiuose teisės aktuose pagal Miško sanitarinės apsaugos tarnybos rekomendacijas.

48. Spyglius ir lapus graužiantys kenkėjai naikinami, kai vidutinė spygliuočių medyno defoliacija yra daugiau negu 30 procentų, lapuočių – daugiau kaip 50 procentų arba toks pažeidimas prognozuojamas pagal detalios apskaitos duomenis.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

49. Miško kenkėjų, ligų ir abiotinių veiksnių pažeidimai registruojami Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka.

50. Vertinant miško valdų sanitarinę būklę vadovautis Miško sanitarinės apsaugos tarnybos

parengtą metodiką.

51. Miško sanitarinės apsaugos tarnybos, valstybės įmonių miškų urėdijų, regioninių aplinkos apsaugos departamentų, Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos, Aplinkos ministerijos Miškų departamento specialistai konsultuoja miško sanitarinės apsaugos klausimais, rekomenduoja miško sanitarinės apsaugos priemonių taikymą.

52. Miško sanitarinę būklę ir šių Taisyklių reikalavimų vykdymą visuose šalies miškuose pagal savo kompetenciją kontroliuoja valstybiniai miškų pareigūnai, valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai.

53. Asmenys, pažeidę šias Taisykles, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Miško sanitarinės apsaugos taisyklių
1 priedas

MAKSIMALUS LEIDŽIAMAS ŠAKNŲ KENKĖJŲ SKAIČIUS (vnt./1m²)

	Paprastasis ir miškinis grambuoliai			Vasarinis grambuolys		Naktinis, žiedinis grambuoliai, grikinukas, lerva
	1 m. lerva	2 m. lerva	3 m. lerva, lėliukė, imago	1 m. lerva	2 m. lerva	
medelynai	2	2	2	2	2	6
Nb – žaliašiliai ir mišrūs miškai	10	8	6	20	16	60
Nc – šilagiriai	6	4	4	12	10	60
Nae, Na – sausi šilai	2	2	2	4	4	30
(prie)molis	10	8	6	20	16	60
priesmėlis	6	4	4	12	10	60
smėlis	2	2	2	4	4	30

Dirvoje gyvenančių kenkėjų apskaita daroma kasant duobes 50x100 cm (ne mažiau kaip 10 vnt./ha). Pirmoji duobė iškasama iki 1 m gylio ir nustatoma, kokiame gylyje dar aptinkamos kenkėjų lervos, visos kitos duobės kasamos tik iki šio gylio (paprastai 40–60 cm). Kasant duobę pirmiausia nuimama ir išardoma velėna, toliau žemė imama iš duobės sluoksniais maždaug po 10–15 cm, žemė peržiūrima (persijojama), išrenkamos ir suskaičiuojamos visos lervos. Iškasus iki reikiamo gylio, duobė taip pat palaipsniui užpilama, dar kartą peržiūrint ir išrenkant nepastebėtas lervas. Lervos suskaičiuojamos, nustatoma rūšinė sudėtis, lervų būklė (sveikos, parazitotos, ligotos, žuvusios).

Miško sanitarinės apsaugos taisyklių
2 priedas**MEDYNO NATŪRALIAI IŠKRENTANČIO TŪRIO PROCENTAI**

Amžiaus klasė	Iškrentantis tūris, %		
	pušynai	eglynai	lapuočiai
V	0,5	0,4	0,3
VI	0,4	0,4	0,3
VII	0,4	0,3	0,2
VIII	0,3	0,3	0,2
≥ IX	0,3	0,3	0,2

NUMATOMŲ IŠKIRSTI PLYNAIS SANITARINIAIS KIRTIMAIS MEDYŲ MEDŽIŲ BŪKLĖS (VERTINIMO ŽINIARAŠTIS)

_____ miškų urėdija
 _____ girininkija
 _____ miško savininkas
 _____ kadastro vietovė, sklypo Nr.

Kv. Nr.	Skł. Nr.	Bareljo Nr.	Bareljo plotas, ha	Medžių rūšis	Medžių pasiskirstymas pagal būklę (vnt. ir % bendro kiekio barelyje)						Kirstinų medžių tūris 1 ha, ktm	Kirstinų medžių tūris iš viso, ktm	Kirtimo priežastis (vyraujančių kenkėjų ir ligų pavadinimas)
					nekertami medžiai			kertami medžiai					
					I	II	III	IV	V	VI			

Komisija (nurodyti vardus, pavardes, pareigas):

_____

_____

Medžių būklės įvertinimas:

I – **sveiki medžiai** be išorinių nusilpimo, pažeidimo požymių;

II – **nusilpę medžiai** su silpnai praretėjusia laja, sumažėjusiu prieaugiu, laikinai pažeista iki 30 procentų spyglių (apgraužti, apdege) arba iki 50 procentų lapų, su džiūstančiomis pavienėmis šakomis, su pažeistomis atskiromis šaknų priekelminėmis dalimis arba nedidelėmis apmirusio stiebo dalimis;

III – **stipriai nusilpę medžiai** – su išretėjusia laja ir matiniais spygliais (lapais), stipriai sumažėjusiu prieaugiu, laikinai pažeista iki 50 procentų spyglių ar iki 70 procentų lapų, sausaviršūniai, su nedideliais mechaniniais šaknų ir stiebo pažeidimais;

IV – **stipriai pažeisti, džiūstantys medžiai** – negrįžtamai pakenkta daugiau kaip 50 procentų spyglių ar daugiau kaip 70 procentų lapų, nulaužta arba negrįžtamai nudžiūvę (sužalota) daugiau kaip 30 procentų medžio lajos, po žieve vystosi medžių liemenų pavojingi kenkėjai, nuo grybinių ligų džiūstantys medžiai, kamieno žaizdų plotis didesnis negu 5 cm arba žaizdos sudaro daugiau kaip 25 procentus (eglės – daugiau kaip 10 procentų) medžio perimetro (esant einamaisiais metais pažeistam brazdui), nuskabyti medžio viršūniniai ir daugiau kaip 50 procentų šoninių ūglių;

V – **švieži sausuoliai** – medžiai, nudžiūvę einamaisiais metais, šviežios vėjavartos, vėjalaužos, sniegalaužos su gelsvais arba rudais spygliais (lapais) arba be jų, išskrenda arba jau išskridę medžių liemenų pavojingi kenkėjai;

VI – **seni sausuoliai** – medžiai, nudžiūvę ankstesniais metais, senos vėjavartos, vėjalaužos, sniegalaužos, be spyglių, žievė ir smulkios šakos nukritusios, medžių liemenų pavojingi kenkėjai išskridę.

Pastabos:

1. Įvairiuose kenkėjų masinio dauginimosi židiniuose medžių būklės kategorijų skalė gali būti tikslinama.

2. Seni sausuoliai iškertami, jeigu jie netinka miško biologinės įvairovės kompleksų apsaugai.